

Niniejszy dokument nie stanowi doręczenia w trybie art. 15 zzs⁹ ust. 2 ustawy COVID-19 (Dz.U.2021, poz. 1842)

Sygn. akt I ACa 352/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2022 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Boniecki (spr.)
Sędziowie:	SSA Paweł Czepiel SSA Paweł Rygiel
Protokolant:	starszy sekretarz sądowy Grzegorz Polak

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2022 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) w W. prowadzącego w Polsce działalność gospodarczą pod nazwą (...) Bank (...) (Spółka Akcyjna) Oddział w Polsce

przeciwko D. H., K. H. (1) i K. H. (2)

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 13 czerwca 2019 roku, sygn. akt I C 2033/18

uchyla zaskarżony wyrok i znosząc postępowanie w zakresie rozprawy z dnia 13 czerwca 2019 r., przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Krakowie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego.

SSA Paweł Czepiel SSA Marek Boniecki SSA Paweł Rygiel

Sygn. akt I ACa 352/20

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z 7 lutego 2022 roku

Wyrokiem z 13 czerwca 2019 r. Sąd Okręgowy w Krakowie: zasądził solidarnie od pozwanych D. H., K. H. (1) oraz K. H. (2) na rzecz powoda (...) Bank (...) z siedzibą w W. kwotę 347.537,92 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie

od kwoty 266.047,68 zł od dnia 20 marca 2018 r. do dnia zapłaty; przy czym odpowiedzialność pozwanych K. H. (1) i K. H. (2) jako dłużników rzeczowych została ograniczona do nieruchomości położonej w W. objętej księgą wieczystą o numerze (...) do wysokości hipoteki ustanowionej na tej nieruchomości (pkt I); zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 24.120 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt II).

Sąd pierwszej instancji poczynił ustalenia faktyczne, szczegółowo zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku (k. 205-207).

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji przyjął m.in., że (...) S.A. wraz z pozwanym D. H. 11 września 2011 r. zawarli umowę kredytu na kwotę 468.509,79 zł. Kredyt został zabezpieczony hipoteką kaucyjną do kwoty 937.020 zł na nieruchomości o numerze (...) położonej w W.. Z powodu braku spłaty zadłużenia przez pozwanego D. H. (...) (...)Polska S.A. wypowiedział umowę kredytu. W lipcu 2017 r. pozwany D. H. zawarł z (...) S.A. porozumienie, co do spłaty zadłużenia. Powód D. H. nie wywiązał się z tego porozumienia. W dnia 15 grudnia 2017 r. powód wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 342.741,77 zł. Sąd Okręgowy ustalił również, że (...) S.A. z siedzibą w A. utworzyła spółkę (...) S.A., która wstąpiła we wszystkie prawa i obowiązki (...) S.A. związane z działalnością w Polsce. Następnie (...)Bank (...)S.A. z siedzibą w W. przejął cały majątek (...) S.A. w wyniku połączenia obu podmiotów. W wyniku dalszych przekształceń wierzytelność będąca przedmiotem niniejszego postępowania została uzyskana przez powoda.

Wyrok powyższy pozwani zaskarżyli w całości, wnosząc o stwierdzenie nieważności postępowania przed Sądem pierwszej instancji oraz zniesienie w tym zakresie postępowania, a także o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania. Ewentualnie apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości; bądź też o zwrot pozwu z uwagi na braki formalne w pozwie; bądź też o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. W każdym wypadku pozwani wnieśli o zwrot kosztów postępowania za obie instancje, a w tym o zwrot kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

Apelujący zarzucili (w apelacji, a pozwany D. H. również w piśmie procesowym uzupełniającym apelację i zawierającym podsumowanie stanowiska procesowego): 1) naruszenie art. 6 k.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie, że powód wykazał roszczenie w sytuacji, gdy nie przedstawił „Regulaminu” oraz „Tabeli Opłat i Prowizji dla Małych Firm”, które to dokumenty mają istotne znaczenie dla określenia wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami; 2) naruszenie art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 353⁽¹⁾ k.c. poprzez błędną wykładnię skutkującą uznaniem umowy za ważną pomimo, że zawiera klauzule abuzywne; 3) naruszenie art. 120 k.c. poprzez jego niezastosowanie, a w konsekwencji błędne przyjęcie, że roszczenie powoda nie jest przedawnione; 4) naruszenie art. 379 pkt 5 k.p.c. poprzez błędną wykładnię polegającą na pozbawieniu możliwości obrony praw pozwanego poprzez: a) nieodroczenie rozprawy w sytuacji, gdy pozwany uległ wypadkowi drogowemu, który jest zdarzeniem losowym; b) nie pouczenie pozwanego o możliwości zawnioskowania o pełnomocnika z urzędu w sytuacji, gdy pozwany wprost wskazywał, że jest nieporadny; c) pozbawienie aktywności procesowej pozwanego w wyniku braku wystarczających pouczeń; 5) naruszenie art. 214 § 1 k.p.c. poprzez błędną wykładnię, skutkującą brakiem odroczenia rozprawy w sytuacji, gdy zaistniały ku temu przesłanki; 6) naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów i w konsekwencji ustalenie stanu faktycznego sprawy z pominięciem zeznań pozwanego oraz „Regulaminu” i „Tabeli Opłat i Prowizji dla Małych Firm”; 7) naruszenie art. 126⁽¹⁾ § 1 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i uznanie, że pozew spełnia wszystkie wymogi formalne pomimo błędnego wskazania wartości przedmiotu zaskarżenia, a w konsekwencji także uiszczenie opłaty sądowej od pozwu w błędnej wysokości; 8) naruszenie art. 130 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie zwrócenia pozwu i rozpoznania sprawy pomimo tego, że pozew był dotknięty brakami formalnymi uniemożliwiającymi mu nadanie dalszego biegu.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja zasługiwała na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zasadny okazał się najdalej idący zarzut, zarzucający pozbawienie możliwości obrony pozwanych, a w konsekwencji nieważność postępowania. Zgodnie bowiem z art. 379 pkt 5 k.p.c. jedną z przesłanek nieważności postępowania jest pozbawienie strony możliwości obrony jej praw. Przejawem pozbawienia strony możliwości obrony praw jest m.in. nie wysłuchanie strony oraz uniemożliwienie przedstawienia jej swojego stanowiska (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2017 r., II CSK 156/17, LEX nr 2428773). Istotne znaczenie dla oceny, czy w konkretnej sprawie strona została pozbawiona możliwości obrony, ma również to, czy brak udziału strony w postępowaniu ma charakter niezawiniony (zob. A. Partyk (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Postępowanie procesowe. Komentarz aktualizowany, pod red. O. M. Piaskowskiej, LEX. 2021, art. 379, uw. 29). Dodatkowo pozbawienie możliwości obrony ma charakter obiektywny i zachodzi niezależnie od tego, czy sądowi można przypisać jakąkolwiek winę (zob. M. Manowska (w:) Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Art. 1-477(16), wyd. IV, pod red. M. Manowskiej, LEX 2021, art. 379, uw. 19). Okolicznością bezsporną pozostaje to, że pozwani nie wzięli udziału w rozprawie bezpośrednio poprzedzającej wydanie wyroku, a w konsekwencji nie mogli zostać przesłuchani oraz przedstawić swoich twierdzeń. Co więcej, w ocenie Sądu Apelacyjnego pozwani, co najmniej w wysokim stopniu uprawdopodobnili (jak nie udowodnili), że z przyczyn niezależnych od siebie – zdarzenia losowego jakim jest wypadek drogowy – nie mogli wziąć udziału w rozprawie. Na potwierdzenie tego zdarzenia pozwani przedstawili bowiem fakturę VAT za holowanie samochodu w dniu, w którym odbyła się rozprawa (k. 223) oraz bilingi rozmów telefonicznych z tego samego dnia, które potwierdzają skontaktowanie się z Sądem pierwszej instancji (k. 224-226). Zdaniem Sądu Apelacyjnego dowody te są wystarczające do przyjęcia, że nieobecność powodów na rozprawie była usprawiedliwiona. W konsekwencji należy przyjąć, że pozwani z przyczyn od nich niezależnych nie byli w stanie przedstawić stanowiska na rozprawie. Z tego powodu, że wyrok został wydany zaraz po rozprawie nie można było usunąć skutków powstałych uchybień. Skutkiem tego było pozbawienie pozwanych możliwości obrony oraz nieważność postępowania i zniesienie postępowania w zakresie rozprawy z dnia 13 czerwca 2019 r. tj. tej części postępowania, w której pozwani zostali pozbawieni możliwości obrony. Należy przy tym zaznaczyć, że pozbawienie strony możliwości obrony, nastąpiło bez jakiegokolwiek winy Sądu pierwszej instancji, co jak powyżej wskazano, nie ma jednak znaczenia dla stwierdzenia nieważności postępowania. W związku z uwzględnieniem najdalej idącego zarzutu, skutkującego nieważnością postępowania, na tym etapie postępowania nie jest konieczne odniesienie się do pozostałych zarzutów podniesionych przez apelującego.

Biorąc pod uwagę powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd pierwszej instancji odniesie się szczegółowo do zarzutów, których apelujący, z powodu pozbawienia możliwości obrony, nie mogli podnieść w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji. W szczególności Sąd Okręgowy oceni, czy postanowienia umowy kredytu (zwłaszcza dotyczące indeksacji) nie doprowadziły do jej nieważności oraz odniesie się do zarzutu przedawnienia.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd odwoławczy orzekł na podstawie art. 108 §2 k.p.c., pozostawiając rozstrzygnięcie w tym zakresie Sądowi pierwszej instancji.

SSA Paweł Rygiel SSA Marek Boniecki SSA Paweł Czepiel